

9.5 przyimek *Byliśmy nad morzem.*

Przyimki: **z(e), nad, pod, przed, za, (po)mędzy**

- Z kim się wczoraj spotkałaś?
- Z Agnieszką.
- Czy możesz ze mną chwilę porozmawiać?
- Tak, oczywiście.
- Czy mieszkasz sama?
- Nie, mieszkam z rodzicami.

Z kim się wczoraj spotkałaś?

Z Agnieszką.

Konstrukcja **z + narzędnik** nie jest tożsama z konstrukcją **z + dopełniacz**. (zob. 9.1)

Przyimki **nad, pod, przed, za, (po)mędzy** lokalizują obiekt w przestrzeni i czasie. Relacje te wyrażają czasowniki o znaczeniu statycznym, np.: **być, spędzić, leżeć, stać, siedzieć, znajdować się**.

Jesteśmy teraz nad Barceloną. Bardzo szybko leci ten samolot.
Ostatnie wakacje spędziliśmy nad Morzem Śródziemnym.
Londyn leży nad Tamizą.

Przyimek **nad** wyraża miejsce znajdujące się nad wodą (**rzeka, jezioro, morze, ocean**).

Pod ratuszem jest kawiarnia i teatr.
Kot siedzi pod stołem.

Samochód zatrzymał się przed domem.
Przed uniwersytetem jest zwykle dużo studentów.
Wróć do domu dopiero przed dziesiątą.

Prawie dwa miesiące spędziliśmy za granicą.
Za domem mamy mały ogród.

Radom znajduje się (po)mędzy Warszawą i Krakowem.
Mam czas (po)mędzy piątą i szóstą.

Pod ratuszem jest kawiarnia i teatr.

Za domem mamy mały ogród.

Przed uniwersytetem jest zwykle dużo studentów.

1

Proszę dopasować rzeki i miasta, które nad nimi leżą. Proszę napisać zdania według wzoru.

a. Warszawa, Londyn, Paryż, Asuan, Macapa, Wiedeń, Frankfurt

b. Wisła, Men, Dunaj, Tamiza, Sekwana, Nil, Amazonka

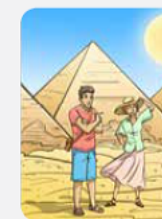
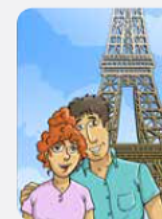
0. Warszawa leży nad Wisłą.

1. _____	4. _____
2. _____	5. _____
3. _____	6. _____

2

Proszę napisać, gdzie znajdują się osoby (turyści) na rysunkach.

portret Mona Lisy piramidy wieża Eiffla Rzym

0. Turyści stoją przed portretem Mona Lisy.

1. _____	2. _____	3. _____

3

Proszę uzupełnić dialogi za pomocą przyimków: **z(e), nad, pod, przed, za, (po)mędzy**.

0. – Gdzie się spotkamy się w czwartek? – Może w Łazienkach pod pomnikiem Chopina?

- Ten pan w średnim wieku to twój brat?! – Tak, jest _____ nami 21 lat różnicy.
- Dlaczego przysłała sama? – Wojtek został w domu _____ Adasiem. Obaj mają katar.
- Co robiliście w weekend? – Ja siedziałam _____ telewizorem, a Renata przy komputerze.
- Przepraszam, tu jest kolejka! – Ale ja stałam _____ tym panem! Byłam ostatnia.
- I jak było na wakacjach? – Świetnie! Byliśmy _____ Morzem Czarnym.
- Gdzie teraz mieszkasz? – Blisko centrum. Wreszcie wszystkie sklepy mam _____ domem.
- Przepraszam, gdzie jest kosz? – W łazience, _____ umywalką.
- Gdzie położyłeś GPS? – Leży na półce _____ biurkiem.
- Proszę jechać wolniej i patrzeć w lusterka! Musi pani jednocześnie mieć kontrolę _____ samochodem i nad tym, co się dzieje na drodze. – Dobrze, panie instruktorze!

5.10 zaimek wskazujący

zaimek

Czy czytałaś tę książkę?

		LICZBA POJEDYNCZA			LICZBA MNOGA	
		m.	ż.	n.	m.o.	n.m.o.
M.		ten tamten	ta tamta	to tamto	ci tamci	te tamte
D.		tego tamtego	tej tamtej	tego tamtego	tych tamtych	te tamte
C.		temu tamtemu	tej tamtej	temu tamtemu	tej tamtej	
B.		ten *dom tamten	tę tamtą	to tamto	tym tamtym	
N.		tego tamtego *pana	tą tamtą	tym tamtym	tymi tamnymi	
MSC.		tym tamtym	tej tamtej	tym tamtym	tych tamtych	

* W Bierniku liczby pojedynczej rodzaju męskiego są dwie formy: ten / tamten i tego / tamtego. Forma ten / tamten odnosi się do rzeczowników nieżywotnych, np.: dom, ogród, samochód, natomiast forma tego / tamtego odnosi się do rzeczowników żywotnych, np.: pana, brata, konia.

Przykłady zastosowania:

Ta ładna dziewczyna, to moja koleżanka ze studiów,
a **tamtą**, to dziewczyna Roberta.
Czy znasz **tę** dziewczynę?
Czy czytałaś **tę** książkę?

– Czy widzisz **tego** wysokiego mężczyznę?
– Tak. To jest bardzo znany dziennikarz.

Ci studenci są bardzo zdolni, a **tamci** trochę mniej.
Te studentki są bardzo aktywne, a **tamte** raczej nie.
Znam **tych** pisarzy, a także ich książki.
Znam **te** dziennikarki oraz ich artykuły.

W języku mówionym używana jest forma **tą**, w piśmie akceptowana jest jedynie forma **tę**.

Ten wysoki chłopak to mój brat,
a tamten to mój przyjaciel Marek.

1

Proszę uzupełnić zaimki według wzoru.

0. Tę ciastko zjem na miejscu, a tamtę proszę zapakować.

- _____ samochodem jeżdżę do pracy, a _____ z rodziną na wycieczki.
- Chodzę teraz z _____ dziewczyną, a z _____ już się nie spotykam.
- Ładnie wyglądasz w _____ dżinsach, a w _____ nie powinnaś chodzić.
- _____ kota dostałam od przyjaciół, a _____ znalazłam na ulicy.
- Potrzebuje pani teraz _____ książki do polskiego, a _____ będzie pani potrzebować w przyszłym roku.

To ciastko zjem na miejscu,
a tamto proszę zapakować.

2

Proszę zamienić zdania na liczbę mnogą według wzoru.

0. Ten słownik jest mój.

Te słowniki są moje.

- Ten człowiek mnie denerwuje.
- Tamtą dziewczyną ci się przygląda.
- Tamten student czeka na pana profesora.
- To dziecko jest moje.
- Ten pies jest bardzo ładny.

Te słowniki
są moje.

3

Proszę uzupełnić dialogi, wpisując zaimki wskazujące w odpowiedniej formie.

0. – Mamo, dobrze wyglądam?

– Nie! Mówiłam ci, że nie możesz iść w tych starych dżinsach na obiad do babci!

- Będziesz jeszcze potrzebować _____ słownika?
– Nie, możesz go zabrać.
- Przykro mi, ale nie mamy _____ książki w bibliotece.
– A mogłabym pożyczyć _____?
- Może zaprosimy Adamskich na kolację?
– Nie zgadzam się, _____ ludzie mnie irytują.
- Przepraszam, gdzie jest poczta?
– Za _____ czerwonym budynkiem.
- Dzwonił do ciebie Marcin Kowal.
– Kto? W ogóle nie znam _____ człowieka.
- _____ dziewczyny chyba są same. Może do nich podejdziemy?
– Dobry pomysł, chodźmy!
- Gdzie mogę zostawić _____ walizkę?
– Za _____ drzwiami jest przechowalnia bagażu.
- Proszę nie siadać na _____ krześle. Jest zepsute.
– A mogę usiąść na _____?

Lubię chodzić w tych
starych dżinsach.

